

Návrh stanoviska Platformy pro transparentní veřejné zakázky

V následujících šesti měsících bude v rámci příprav nového zákona o veřejných zakázkách stanoven právní rámec pro veřejné nákupy pro následujících deset let. Jedná se o kritický krok, který ovlivní budoucí výdaje v řádové výši osmi bilionů Kč, tedy dvou hrubých domácích produktů ČR. Precizní realizaci legislativního procesu proto považujeme za naprosto nezbytnou.

Souhlasíme přitom s deklarovanou snahou zjednodušit zadávací procedury a zefektivnit dohled nad zadáváním zakázek. Zároveň si však myslíme, že by neměly být opomíjeny hlavní cíle plynoucí z evropských směrnic, tj. zajistit hospodárnost, podporu malých a středních podniků, udržitelný rozvoj a inovace. K tomu je vedle procesní jednoduchosti nezbytné zachovat důraz na transparentnost a rovnou soutěž o veřejné prostředky. Následující body vedou podle našeho názoru k rozvoji zákona odrážejícího tyto principy, aniž by nutně musel klást nadměrné administrativní nároky a vnášet nejistotu do zadávacího procesu.

I. Stanovisko k průběhu legislativního procesu

1) Připomínkové řízení, agenda Expertní skupiny a Kolegia ministryně

Dosud nadnesená témata v připomínkovém řízení a jmenovaných poradních orgánech pokrývají jen relativně malou část otázek, souvisejících s transpozicí směrnice a řešení problému neekonomických veřejných výdajů. Precizní přípravu nadcházejícího legislativního řešení a souvisejících dokumentů považujeme za zcela prioritní, a to i za cenu potenciálního zpoždění oproti navrhovanému harmonogramu.

2) Koncepte veřejného zadávání přesahující samotný rámec zákona

Samotná transpozice evropské směrnice by neměla probíhat izolovaně od diskuse o dalších klíčových prvcích celého systému, který musí fungovat jako ucelený systém. Vláda by proto měla co nejdříve formulovat komplexní politiku veřejných zakázek vymezující roli klíčových institucí (MMR, ÚOHS, MF), rozvoj elektronické nástrojů a nákupní infrastruktury, metodického vedení zadavatelů a kontrolních mechanismů. (jednotlivé body viz níže).

3) Zpracování dopadových studií RIA a CIA

Dosud předložené návrhy studií dopadu na ekonomiku a korupční prostředí považujeme ve shodě s řadou dalších připomínkových míst za zcela nedostatečné. Kvalitní statistické podklady a ekonomická analýza jsou nutným základem pro věcnou diskusi nad jednotlivými zákonnými opatřeními, nelze je dělat až ex post.

4) Včasné předložení návrhu prováděcích vyhlášek

Podstatné parametry zákona, jako např. publikační povinnosti, jsou typicky definovány podzákonným předpisem. Hrubý koncept a funkce těchto předpisů by měl být přílohou paragrafového znění v připomínkovém řízení. Zejména nelze připustit, aby prováděcí předpisy byly zveřejněny až po datu účinnosti zákona, jako tomu bylo v minulosti.

II. Stanovisko k novému zákonu o veřejných zakázkách (NZVZ)

1) Publikační povinnosti pro zakázky malého rozsahu (ZMR) od 1 a 3 mil. Kč:

Navrhujeme zachovat stávající výši limitů pro ZMR na hodnotách 2 mil. Kč na dodávky a služby a 6 mil. Kč na stavební práce, a současně zavést v NZVZ publikační povinnosti pro ZMR s hodnotou přesahující 1 mil. Kč na dodávky a služby a 3 mil. Kč na stavební práce. Nové povinnosti by zahrnovaly uveřejnění informací o vypsané zakázce, zprávy o hodnocení nabídek, vybraného dodavatele a vítězné ceny, smlouvy a smluvních dodatků a skutečně uhrazené ceny na profilu zadavatele (u smluv pak v registru smluv). Publikační povinnosti by byly taktéž předmětem dohledu ÚOHS.

2) Limity pro vícepráce je nutné přizpůsobit kondici vnitřního kontrolního systému ve veřejné správě:

Navrhujeme v maximální možné míře zachovat stávající režim dodatečných stavebních prací či služeb u nadlimitních i podlimitních zakázek (tj. max. 20 % původní ceny - pro veřejné zadavatele). V této souvislosti nelze akceptovat ani návrh na připuštění víceprací ve smlouvě v limitu 10 – 15 % původní ceny bez zkoumání důvodů pro takové změny. Podmínkou pro jakékoli navyšování limitu pro dodatečné práce je podstatná inovace vnitřního kontrolního systému veřejné správy, v rámci kterého by byly vždy přezkoumávány změny ve smyslu zachování jejich efektivity, hospodárnosti a účelnosti.

3) Hodnotící kritéria

Navrhujeme ponechat možnost využití všech hodnotících kritérií v souladu s evropskou směrnicí za současného vytvoření jednotné metodiky pro používání vhodných hodnotících kritérií reflektujících hodnocení podle ekonomické výhodnosti nabídky včetně vyjádření nákladů životního cyklu. Metodika by měla zohledňovat hlavní kategorie veřejných nákupů v intencích *category managementu*.

III. Stanovisko k reformě Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Návrh minimálních opatření:

- analýza systematizace pracovních míst podílejících se na tvorbě správních rozhodnutí vč. systému odměňování a stanovení profesních předpokladů pro výkon,
- zavedení výběrových řízení na všechny pracovní pozice, které se podílí na správních rozhodnutích včetně vedení ÚOHS,
- stanovení kritérií výkonnosti pro efektivnější hodnocení práce ÚOHS Vládou ČR,
- obnovení vlastních kontrol ÚOHS - rozvoj aktivní složky dohledu,

Návrh progresivních opatření:

- zavedení kolektivního systému řízení ÚOHS, kolektivní orgán by rozhodoval o klíčových záležitostech činnosti ÚOHS (tj. organizační řízení, personální politika, rozpočet, plán kontrolních činností, strategické řízení, zahraniční spolupráce atp.),
- rozšíření kapacit ÚOHS o specializované složky schopné fundovaně rozhodovat v technických otázkách porušování soutěžního práva.
- Regule počtu stížností pomocí kauce

IV. Stanovisko k podpůrným nástrojům dobrého veřejnému zadávání

1) Úplná elektronizace zadávacích řízení

Plně využít potenciálu připravovaných centrálních informačních systému o veřejných zakázkách s cílem zjednodušit evidenci administrativních úkonů zadavatelů a dodavatelů, publikovat informace v celém zadávacím procesu, automaticky ověřovat určité kvalifikační dokumenty (např. oprávnění k podnikání, zastupování, nedoplatky, trestní rejstřík atp.) z veřejných registrů. Z hlediska budoucího rozvoje elektronických nástrojů je nutno jasně vymezit záměr dalšího rozvoje / fungování Věstníku, elektronických tržišť, profilů zadavatele a Národního elektronického nástroje (NEN).

2) Zřízení systému centrálních nákupů

Zřídit centrální nákupní agenturu s garancemi nezávislosti a odbornosti pro potřeby celé veřejné správy. Její služby by byly povinně používány orgány státní správy s možností dobrovolného zapojení do systému ostatními organizacemi a subjekty veřejného sektoru (státní firmy, územní samosprávy). Systém by zadavatelé neměli povinnost použít pouze za situace, kdy by na trhu u poptávané komodity získali cenu nižší, než jakou by garantovala nákupní agentura.

3) Zavedení systému category managementu pro lepší metodické vedení zadavatelů a řízení veřejných nákupů

Navrhujeme vytvoření systému hlavních nákupních kategorií veřejného sektoru, v rámci kterých by byly definovány základní standardy pro řízení nákupů s důrazem hodnoty za peníze. Tyto standardy by respektovaly odlišnou povahu základních předmětů plnění (např. stavební a inženýrské práce, ICT služby, právní a poradenské služby, dodávky) pomáhaly zadavatelům správně definovat předmět zakázek, podmínky soutěže, způsoby hodnocení nabídek, náležitosti smluv, projektové řízení atp.

V Praze 25. června 2014

Martin Kameník, předseda Oživení, o. s.

David Ondráčka, ředitel Transparency International ČR, o. p. s.

Jiří Skuhrovec, předseda Centrum aplikované ekonomie, o. s.